

**ПрАТ “ВНЗ “МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ
ПЕРСОНАЛОМ”**

Навчально-науковий інститут психології та соціальних наук

Кафедра філософії та суспільних дисциплін

Затверджую:
Директор ІННПСН

ЯНА РАСВСЬКА
“ 31.08.2026 р.

Схвалено на засіданні кафедри
Філософії та суспільних дисциплін
Протокол № 1 від 31.08 2026 р.
Завідувач кафедри

Тамара НИЧ

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»**

Спеціальності: **061 Журналістика**

Освітнього рівня: **перший (бакалаврський) рівень**

Освітньої програми: _____

Спеціалізація: _____

Київ МАУП 2026

Розробник си­ла­бу­су на­в­чаль­ної дис­ци­плі­ни:

Микола Федорович Головатий - доктор політичних наук, професор кафедри філософії та суспільних дисциплін

(підпис)

Викладач:

Микола Федорович Головатий - доктор політичних наук, професор кафедри філософії та суспільних дисциплін

(підпис)

Си­ла­бу­с роз­гля­ну­то на за­сідан­ні ка­фе­дри фі­ло­со­фії та су­спіль­них дис­ци­плін

Про­то­кол № 1 від «30» 08 2026р.

Загальна інформація про навчальну дисципліну

Назва навчальної дисципліни	Основи наукових досліджень
Шифр та назва спеціальності	
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень
Статус дисципліни	обов'язкова
Кількість кредитів і годин	4 кредита/120 год Лекції : 20 Семінарські заняття: 20 Самостійна робота студентів: 80
Терміни вивчення дисципліни	I семестр
Мова викладання	українська
Вид підсумкового контролю	залік
Сторінка дисципліни на сайті	

Загальна інформація про викладача. Контактна інформація.

<i>Головатий Микола Федорович</i>	
Науковий ступінь	Доктор політичних наук
Вчене звання	Професор
Посада	Професор кафедри філософії та суспільних дисциплін
Дисципліни, які викладає НПП	«Політологія», «Основи наукових досліджень», «Медіа та державна безпека»
Напрями наукових досліджень	Молодь, державна молодіжна політика, освіта, політичний менеджмент, демократія.
Посилання на реєстри ідентифікаторів для науковців	ORCID: https://orcid.org/0000-0003-1378-8776 Google Scholar: https://scholar.google.com.ua/citations?user=3ys6XBMAAAAJ
Контактна інформація викладача:	
Е-mail:	m.f.holovaty@ukr.net
Контактний тел.	
Телефон кафедри	71-71
Портфоліо викладача на сайті кафедри/Інституту/Академії	https://maup.com.ua/ua/pro-akademiyyu/instituti/imvsn/kafedra-filosofii-ta-suspilnih-disciplin/golovaty.html

Анотація курсу. Одним із ключових завдань сучасної університетської освіти є залучення здобувачів вищої освіти до науково-дослідної діяльності та формування культури наукового мислення. Навчальна дисципліна «Основи наукових досліджень» спрямована на засвоєння теоретичних засад наукового пізнання, принципів і методів наукового дослідження, особливостей організації наукової діяльності та вимог до підготовки й оформлення результатів наукової роботи. Опанування курсу сприяє формуванню у здобувачів навичок пошуку, аналізу й узагальнення наукової інформації, критичного мислення, дотримання принципів академічної доброчесності та застосування сучасних методів дослідження у професійній діяльності.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретичні та методологічні засади наукового пізнання, сутність науки та особливості науково-дослідної діяльності, принципи організації і проведення наукових досліджень, загальнонаукові та спеціальні методи дослідження, методика пошуку, аналізу, систематизації й критичного опрацювання наукової інформації, академічна доброчесність та етика наукової діяльності, особливості підготовки, оформлення й представлення результатів наукових досліджень, а також сучасні інформаційні технології та електронні наукові ресурси, що використовуються в науковій діяльності.

Метою курсу є формування у здобувачів вищої освіти цілісного уявлення про сутність, принципи та методологію наукового пізнання, усвідомлення ролі науки у розвитку суспільства й професійної діяльності, розвиток культури наукового мислення та дослідницької діяльності. Також набуття здобувачами знань, умінь і практичних навичок, необхідних для організації та проведення наукових досліджень, пошуку, критичного аналізу й систематизації наукової інформації, застосування сучасних методів дослідження, підготовки, оформлення та презентації результатів наукової роботи відповідно до вимог академічної доброчесності, а також ознайомлення з етичними та правовими засадами наукової діяльності.

Завдання навчальної дисципліни: сформувати у здобувачів вищої освіти систему знань про сутність науки, закономірності розвитку наукового пізнання та методологію наукових досліджень; ознайомити з основними видами, етапами, методами й організацією науково-дослідної роботи; навчити здійснювати пошук, відбір, аналіз, систематизацію та критичне опрацювання наукової інформації з використанням сучасних інформаційних ресурсів; сформувати навички підготовки, оформлення та презентації результатів наукових досліджень відповідно до встановлених вимог; забезпечити засвоєння принципів академічної доброчесності, наукової етики, коректного цитування та дотримання авторського права у процесі здійснення наукової діяльності.

Пререквізити навчальної дисципліни: Навчальна дисципліна «Основи наукових досліджень» ґрунтується на знаннях, уміннях і навичках, сформованих у здобувачів вищої освіти під час вивчення дисциплін соціально-гуманітарного циклу, насамперед філософії, логіки та академічного письма. Засвоєння зазначених дисциплін створює необхідне підґрунтя для опанування методології наукового пізнання, організації науково-дослідної діяльності, використання сучасних методів дослідження та підготовки результатів наукової роботи відповідно до вимог академічної доброчесності.

Постреквізити навчальної дисципліни: Знання, уміння та навички, набуті здобувачами вищої освіти у процесі вивчення навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень», є підґрунтям для успішного опанування фахових дисциплін освітньої програми, виконання індивідуальних науково-дослідних завдань, підготовки курсових і кваліфікаційних робіт, проходження практичної підготовки, а також здійснення самостійної науково-дослідної діяльності з дотриманням принципів академічної доброчесності.

Програмні компетентності

Інтегральна компетентність (ІК)	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері професійної та науково-дослідницької діяльності, що передбачає застосування теоретичних знань, пошук, опрацювання, аналіз та критичне оцінювання інформації, формулювання обґрунтованих висновків.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК2. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел. ЗК3. Здатність інтерпретувати, систематизувати, критично оцінювати та використовувати отриману інформацію для розв'язання поставлених проблем. ЗК4. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми. ЗК5. Здатність формулювати обґрунтовані висновки на основі аналізу отриманої інформації та результатів дослідження.
Програмні результати навчання (ПРН)	ПРН1. Застосовувати знання зі сфери предметної спеціалізації для створення інформаційного продукту чи для проведення інформаційної акції. ПРН2. Виконувати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел. ПРН3. Використовувати сучасні інформаційні й комунікаційні технології та спеціалізоване програмне забезпечення для вирішення професійних завдань.

ПРН4. Генерувати інформаційний контент за заданою темою з використанням доступних, а також обов'язкових джерел інформації.

Зміст навчальної дисципліни

№	Назва теми	К-сть годин, з них:			
		Лекції	Семіна рські зан.	Самостій на робота	Методи навчання/методи оцінювання
Модуль 1. Філософські, історичні та ціннісні аспекти науки і наукових досліджень					Методи навчання: словесні (навчальна лекція; бесіда; навчальна дискусія); індуктивний метод; дедуктивний метод; традиційний метод; аналітичний; синтетичний; пояснювально-ілюстративний; репродуктивний; метод проблемного викладу; частково-пошуковий; дослідницький; інтерактивні методи (аналіз ситуацій; дискусії, дебати, полеміки; діалог, синтез думок; мозковий штурм; відпрацювання навичок; ситуативне моделювання, опрацювання дискусійних питань); моделювання професійної діяльності; інноваційні методи навчання (компетентнісний; проектно-дослідницький); кейс-метод. Методи оцінювання: усний контроль (усне опитування, оцінювання участі у дискусіях, інших інтерактивних методах навчання); письмовий контроль (контрольні, самостійні роботи, реферати); тестовий контроль (тести закритої форми: тест-альтернатива, тест-відповідність); метод самоконтролю та самооцінки; оцінювання кейс-завдань.
Тема 1	Загальна характеристика науки як системи знання, форми діяльності та соціального інституту.	1	1	10	
Тема 2	Історія виникнення і розвитку науки. Специфіка соціально-гуманітарних наук.	3	3	6	
Тема 3	Проблема істини в науковому дослідженні.	2	1	6	
Тема 4	Етичні підстави науки і наукового пізнання.	3	1	8	
Тема 5	Наукове знання: структура, функції та форми організації.	2	2	10	
Модуль 2. Структура, методологія, інформаційне забезпечення і представлення результатів наукових досліджень.					
Тема 6	Структура і логіка процесу наукового дослідження.	1	2	8	
Тема 7	Методологія та методи наукових досліджень.	2	1	8	
Тема 8	Інформаційне забезпечення наукових досліджень.	1	2	6	

Тема 9	Оформлення і подання результатів науково-дослідної роботи.	2	2	8
Тема 10	Поширення та практичне використання результатів наукових досліджень.	3	5	10
Модульна контрольна робота				
Всього:		20	20	80
Форма контролю: залік				

Зміст самостійної роботи здобувача освіти з навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень» передбачає підготовку до аудиторних занять шляхом опрацювання матеріалів лекцій, вивчення базової та додаткової наукової літератури, електронних ресурсів Академії (портал, електронний каталог, наукові електронні видання, система антиплагіат), а також періодичних видань та Інтернет-джерел; самостійне опрацювання окремих тем навчальної дисципліни; пошук, добір, систематизацію та критичний аналіз наукової інформації; виконання практичних та індивідуальних завдань, пов'язаних із визначенням наукової проблеми, формулюванням теми, мети і завдань дослідження, добором методів наукового пізнання та опрацюванням результатів дослідження; підготовку доповідей, повідомлень, рефератів та презентацій за тематикою навчальної дисципліни; участь у міні-дослідженнях та виконання індивідуальних дослідницьких завдань; підготовку до усіх видів контролю, у тому числі модульних контрольних робіт і підсумкової атестації; опрацювання вимог до оформлення та представлення результатів науково-дослідної роботи; виконання інших видів самостійної діяльності, що сприяють формуванню дослідницьких умінь, інформаційної грамотності, критичного мислення, навичок академічного письма та дотримання принципів академічної доброчесності.

Зміст самостійної роботи здобувача освіти визначається робочою програмою навчальної дисципліни, методичними рекомендаціями та завданнями викладача.

Технічне обладнання та/або програмне забезпечення. В освітньому процесі з навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень» використовуються навчальні аудиторії, бібліотека, мультимедійний проектор, комп'ютери та інтерактивні засоби для проведення лекційних і практичних занять з елементами презентацій. Для виконання самостійної та індивідуальної роботи студенти мають доступ до електронних освітніх ресурсів Академії, а

також до інформації з мережі Інтернет, користуючись безкоштовною мережею Wi-Fi. За потреби застосовується програмне забезпечення для створення презентацій, текстових і аналітичних робіт, онлайн-платформи для групової взаємодії та дистанційного навчання

Форми методи контролю. Контроль успішності здобувачів освіти з навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень» поділяється на поточний та підсумковий (семестровий).

Поточний контроль здійснюється під час лекційних і семінарських занять та спрямований на перевірку засвоєння теоретичного матеріалу, формування навичок його застосування у практичних ситуаціях, розвиток умінь працювати з інформацією та брати участь у дискусіях. Поточний контроль також виконує мотиваційну функцію, стимулює навчально-пізнавальну діяльність, сприяє індивідуалізації та диференціації навчання.

Форми участі студентів, що підлягають поточному контролю:

- виступ з основного питання семінару чи дискусії;
- підготовка та виголошення публічного виступу;
- участь у групових проєктах;
- виконання усних і письмових завдань (есе, реферати, презентації, аналітичні вправи, тестові роботи тощо);
- підготовка тез та конспектів навчальних і наукових матеріалів;
- активність у дискусіях та інтерактивних формах занять.

Методи поточного контролю:

- усний контроль (опитування, виступ, повідомлення, участь у дискусії);
- письмовий контроль (тестові завдання, контрольні роботи, есе, аналітичні вправи, реферати);
- комбінований контроль (презентація, груповий проєкт);
- тестування з окремих тем курсу;
- спостереження за активністю та якістю участі у навчальному процесі.

Підсумковий контроль здійснюється у формі підсумкової атестації (залік), яка передбачає оцінювання рівня теоретичних знань та практичних умінь, здобутих у процесі вивчення дисципліни.

Система оцінювання та вимоги.

Таблиця розподілу балів, які отримують здобувачі вищої освіти*

Вид навчальної роботи	Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Залік	Разом
Робота на практичних (семінарських) заняттях і самостійна робота	20	20		40
Модульна контрольна робота	20	20		40
			20	20
Разом	40	40	20	100

Під час оцінювання засвоєння кожної теми за поточну навчальну діяльність здобувачу освіти виставляють оцінки з урахуванням затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни.

Критерії оцінювання результатів навчання здобувачів освіти та розподіл балів, які вони отримують, регламентуються Положенням про оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у ПрАТ «ВНЗ «МАУП».

Модульний контроль. Модульна контрольна робота з навчальної дисципліни «Етика та естетика» проводиться на останньому занятті модуля у письмовій формі.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи з навчальної дисципліни «Етика та естетика»:

при оцінюванні модульної контрольної роботи враховується обсяг і правильність виконаних завдань:

- оцінка «відмінно» (А) ставиться за правильне виконання всіх завдань (або більше 90% усіх завдань);
- оцінка «добре» (В) ставиться за виконання 80% усіх завдань;
- оцінка «добре» (С) ставиться за виконання 70% усіх завдань;
- оцінка «задовільно» (D) ставиться, якщо правильно виконано 60% запропонованих завдань;
- оцінка «задовільно» (Е) ставиться, якщо правильно виконано більше 50% запропонованих завдань;
- оцінка «незадовільно» (FX) ставиться, якщо завдань виконано менше від 50 %.

Неявка на модульну контрольну роботу – 0 балів.

Вище наведені оцінки трансформуються в рейтингові бали у такий спосіб:

«А» – 18-20 балів;

«В» – 16-17 балів;

«C» – 14-15 балів;
 «D» – 12-13 балів.
 «E» – 10-11 балів;
 «FX» – менше 10 балів.

Підсумковий семестровий контроль з навчальної дисципліни «Етика та естетика» є обов'язковою формою оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти. Він проводиться в терміни, встановлені графіком навчального процесу, та в обсязі навчального матеріалу, визначеного програмою навчальної дисципліни.

Підсумковий контроль проводиться у формі **заліку** (письмово). Студента допускають до семестрового контролю за умови виконання ним усіх видів робіт.

Семестровий контроль у формі заліку передбачає, що підсумкова оцінка з дисципліни визначається як сума (проста або зважена) балів за змістовими модулями. Залік виставляється за результатами роботи здобувача освіти впродовж усього семестру. Рейтингова оцінка здобувача освіти складається з балів, отриманих здобувачем за результатами заходів поточного контролю, заохочувальних балів.

Шкала підсумкового оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECT8	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
68-74	D	задовільно	
60-67	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу.

Для успішного засвоєння курсу «Основи наукових досліджень» передбачається:

- Активна індивідуальна та командна робота, участь у обговореннях, виконання дослідницьких та практичних завдань.
- Виконання навчальних і дослідницьких завдань здійснюється у встановлені терміни. У разі виникнення об'єктивних обставин, що перешкоджають своєчасному виконанню завдання, здобувач освіти узгоджує порядок його подання з викладачем.
- Дотримання академічної доброчесності є обов'язковою умовою навчання. Не допускаються плагіат, фальсифікація та фабрикація результатів дослідження, некоректне використання інформаційних джерел, привласнення результатів чужої інтелектуальної діяльності та несамостійне виконання навчальних завдань.
- Під час виконання дослідницьких завдань здобувач освіти має належним чином оформлювати посилання на використані джерела, розмежовувати власні судження та запозичені положення, а також відповідально ставитися до достовірності наведеної інформації.

Курс «Основи наукових досліджень» передбачає засвоєння та дотримання принципів етики та академічної доброчесності, зокрема орієнтації на запобігання плагіату у будь-яких його проявах. Всі роботи, доповіді, есе, презентації та інші види навчальної діяльності повинні бути оригінальними та авторськими, цитати обов'язково супроводжуються посиланнями на першоджерела.

Порушення академічної доброчесності включають: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикацію, фальсифікацію, списування, обман, необ'єктивне оцінювання та інші форми недобросовісної поведінки у навчальному процесі.

Оцінювання здобувача освіти в курсі «Основи наукових досліджень» здійснюється на основі: активності на лекційних та семінарських заняттях; виконання завдань для самостійної роботи; участі у практичних проєктах, підготовці публічних виступів, презентацій та інших завдань, які розвивають практичні навички.

За рішенням викладача заохочувальні (бонусні) бали можуть нараховуватися за: участь у студентських конференціях, наукових гуртках, проблемних групах; додаткові творчі завдання, презентації, проєкти, що виходять за межі обов'язкового навчального навантаження; сумлінне відвідування занять, виконання усіх видів самостійної роботи, підготовку рукописних конспектів та опрацювання додаткового матеріалу.

Рекомендовані джерела інформації.

Основна (базова)

1. Азарова А. О., Біліченко Н. О., Міронова Ю. В., Ткачук Л. М. Методологія і організація наукових досліджень : навчальний посібник. Вінниця : ВНТУ, 2022. 117 с.
2. Брикова Т. М., Терешкін О. Г. Основи наукових досліджень : навч. посібник. Харків : ХДУХТ, 2021. 103 с.
3. Гетьман І. А., Держевецька М. А. Успішна презентація як важливий інструмент для популяризації наукових досліджень. Педагогічна Академія: наукові записки. 2025. № 14. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14794275>
4. Мальська М., Паньків Н. Основи наукових досліджень : навчальний посібник. Львів : Видавництво ЛНУ імені Івана Франка, 2021. 226 с. URL:
5. Основи наукових досліджень : глосарій / упоряд.: Н. Ю. Рекова, І. А. Гетьман, М. А. Держевецька ; ТОВ «ТУ «МЕТІНВЕСТ ПОЛІТЕХНІКА»». Одеса : Олді+, 2024. 128 с.

Додаткові матеріали:

1. Міністерство освіти і науки України : веб-сайт. URL: <https://mon.gov.ua/> (дата звернення: 20.08.2025)
2. Освітній портал. <https://osvita.ua/> (дата звернення: 20.08.2025).
3. Національна бібліотека України ім. Вернадського. : веб-сайт. URL: www.nbuv.gov.ua (дата звернення: 20.08.2025)
4. Бібліотека Верховної Ради України. <http://lib.rada.gov.ua/FirstPerson> (дата звернення: 20.08.2025)
5. Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого : веб-сайт. URL: <https://nlu.org.ua/> (дата звернення: 20.08.2025).